

Senzitívne obdobia

vo veku 0-6 rokov

Nad'a Nováková, MontessoriKids.sk

Senzitívne obdobia

-> ČO to je?

-> AKÉ poznáme?

-> AKO ich spozorujeme?

-> ČO s tým?

SENZITÍVNE OBDOBIA

-> Obdobia zvýšenej vnímavosti, kedy dieťa priťahujú určité aktivity, zatiaľ čo iné úplne ignoruje.

-> Maria Montessori tento pojem prevzala od holandského biológa Huga de Vries.

-> Súčasná neurológia rozoznáva tzv. Windows of Opportunity, okná príležitosti.

-> Trvajú len prechodne a umožňujú dieťaťu získať takmer bez námahy určité schopnosti.

-> Sú rozlične dlhé a rozlične intenzívne, a rôzne sa prelínajú.

-> Ak dieťa nemá možnosť naplniť svoje potreby, neznamená to, že danú zručnosť nikdy nezíska.

Múdry rodič...

- -> Pozoruje svoje dieťa.
- -> Snaží sa porozumieť jeho potrebám.
- -> Uspôsobuje prostredie tak, aby zodpovedalo detským potrebám.
- -> Miesto zakazovania sa snaží ponúkať alternatívy.
- -> Je empatický a chápavý.

Ak dieťaťu bránime v činnosti, ktorá napĺňa nejaké životné volanie po raste, dieťa pociťuje doslova fyzickú bolesť.

Aké senzitívne obdobia pozorujeme vo veku 0-6 rokov?

- Pre jazyk.
- Pre poriadok.
- Pre rozvoj a zjemňovanie zmyslov.
- Pre záujem o malé predmety, pre detaily.
- Pre rozvoj sociálnych vzťahov.
- Pre pohyb.

1. JAZYK

-> Vyvíja sa progresívne a explozívne zároveň.

-> V prvých dvoch rokoch je to senzitívna fáza na hovorené slovo.
V 2,5 – 5 rokoch na tvary písmen a zvuky hlások.
Približne od 4 rokov písanie, približne od 4,5 čítanie.

-> Dieťa sa učí cez konkrétne skúsenosti, kontakt s ľuďmi, ktorí daným jazykom hovoria (nie cez videá na youtube!).

"Existuje senzitívne obdobie pre pomenovávanie vecí... a ak dospelí správne reagujú na tento hlad po slovách, môžu dať deťom presnosť a bohatosť reči, ktorá im zostane na celý život."

– Silvana Montanaro, Understanding The Human Being

Rozvoj hovorenej REČI

- -> Dieťa fascinovane sleduje naše pery, imituje ich pohyb, snaží sa napodobňovať vyslovovanie slov.
- -> Rado si číta, nosí nám knižky, núti nás stále dokola čítať tú istú stranu, to isté slovo.
- -> Nosí alebo ukazuje nám predmety a chce, aby sme ich pomenovali.
- -> Každým dňom skokom pribúdajú nové slová a slovné spojenia v jeho slovnej zásobe, nové slovné zvraty, výrazy.

...ako pomáhame?

- -> V prítomnosti dieťaťa hovoríme čo najkrajšie, najzrozumiteľnejšie a najmelodickejšie.
- -> Naša verbálna a neverbálna komunikácia sú v súlade.
- -> Vytvárame prostredie bohaté na podnety.
- -> Nebojíme sa pomenovávať veci pravým menom.
- -> Dvoj- a trojstupňová jazyková lekcia.
- ->Hovoríme na dieťa tak, aby to zodpovedalo jeho aktuálnym potrebám.
- -> Neopravujeme, nevyžadujeme, aby dieťa niečo vyslovilo, neskúšame ho.
- -> Dávame mu priestor na vyjadrenie, aktívne ho počúvame, prípadne (primerane veku a schopnostiam) kladieme jednoduché otázky.

Ak sa chceš dozvedieť viac...

...prečítaj si tieto články:

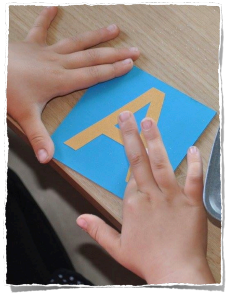
Ako sa deti učia rozprávať
https://montessorikids.sk/ako-sa-deti-ucia-rozpravat/

Rozvoj jazyka a miniatúry
https://montessorikids.sk/rozvoj-jazyka-a-miniatury/

Trojzložkové karty a trojstupňová jazyková metóda
https://montessorikids.sk/montessori-trojzlozkove-karty/

Ďalší rozvoj jazyka

- -> Spoznávanie písmen.
- -> Zvuková analýza - schopnosť vnímať hlásky. Najskôr počiatočnú, postupne všetky hlásky v slove.
- -> Okolo 4 rokov dieťa je pripravené na písanie. Rado kreslí, obťahuje, snaží sa napísať vlastné meno.
- -> Čítanie prichádza až po písaní, dieťa sa snaží čítať krátke slová, spájať hlásky.
- -> Viac v samostatnom workshope "Písanie a čítanie".

2. PORIADOK

-> Poriadok ako štruktúra, organizácia...

-> Istota, že rozumiem svetu, že viem, čo sa so mnou deje.

-> Poriadok v prostredí.

-> Poriadok v čase.

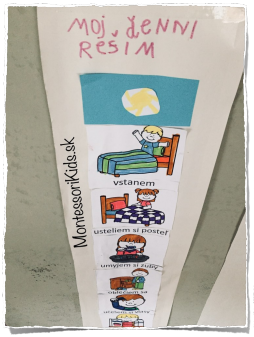
-> Poriadok vo vzťahoch.

-> Poriadok v činnostiach.

...ako pomáhame?

- ČAS:
- -> Deti potrebujú vedieť, kedy sa čo deje.
- -> Jasný denný režim, rituály, pravidelnosť, rovnaký sled udalostí.
- PROSTREDIE:
- -> Všetko má svoje miesto. Hračky, potreby v kuchyni, oblečenie...
- -> Referenčné body v byte, materskom centre, u starých rodičov.
- -> Citlivosť na zmeny – pozor s presúvaním nábytku, novými doplnkami.
- -> Nové prostredie -> potenciálne zlá reakcia, byť pripravený.
- VZŤAHY:
- -> Jasná hierarchia, dieťa sa môže spoľahnúť na rodičovskú autoritu.
- ČINNOSTI:
- -> Potreba štruktúry, poriadku, v činnostiach.
- -> Všetko má začiatok, priebeh, koniec.
- -> Prácu, hru, po sebe dokončíme.

Priestor na vaše otázky

3. ZMYSLY

-> "To najlepšie pre tých najmenších."

-> V prvej fáze izolácia jednej vlastnosti a jedného zmyslu, následne cibrenie. Okolo 2,5 roka si dieťa začína svoje vnemy organizovať a štrukturovať.

-> Dieťa, ktoré si dobre vycibrí zmysly, má potom poriadok aj vo svojich pocitoch.

"Práve v dnešnej virtuálnej dobe je potrebné klásť veľký dôraz na rozvíjanie zmyslov. Zmysly by sme mali čo najintenzívnejšie vnímať už odmalička v priebehu motorického a jazykového rozvoja, ako v bezprostrednom okolí domova, tak aj najrôznejšími spôsobmi vo voľnej prírode."

Claus-Dieter Kaul, Montessori konkrétne- Praktický život a zmyslová výchova

Ak sa chceš dozvedieť viac...

...prečítaj si tieto články:

Ako sa deti učia farby
https://montessorikids.sk/ako-sa-deti-ucia-farby/

Rozvoj zmyslov
https://montessorikids.sk/zmysly-ako-to-ze-vidim/

Stereognostický zmysel
https://montessorikids.sk/montessori-stereognosticke-vrecuska/

DIY hmatové pexesá
https://montessorikids.sk/diy-hmatove-pexesa/

Obrázkové recepty
https://montessorikids.sk/obrazkove-recepty-pre-deti/

22 tipov na tvorenie s najmenšími
https://montessorikids.sk/tvorenie-s-najmensimi/

4. MALÉ PREDMETY

-> Najvýraznejšie okolo dvoch rokov.

-> Spôsob, akým príroda zabezpečuje vývin ruky - dieťa si trénuje úchop.

-> Prejavuje sa tak, že dieťa zbiera smietky na koberci, skúma detaily na obrázkoch.

-> Naopak obdobie pre VEĽKÉ VECI prichádza okolo 6 rokov, kedy sú deti fascinované veľkými projektmi, vesmírom, veľkými číslami...

5. POHYB

-> Vyvíja sa progresívne a explozívne zároveň

-> 0-3 základné vzorce pohybu, 3-6 cibrenie

-> Hrubá aj jemná motorika

-> Dôležitosť slobody pohybu od narodenia, je úzko spätá s psychickou pohodou

-> SLEDOVANIE pohybu

...ako pomáhame?

- -> My dospelí máme zautomatizované pohyby, ale deti potrebujú vidieť izolované pohyby, aby sa mohli od nás učiť.
- -> Prostredie s čo najväčšou slobodou pohybu.
- -> Keď dieťa potrebuje robiť nejaký pohyb, nezakazujeme, ale presmerujeme.
- -> Jemná motorika - veľa práce s prstami, nosenie vecí, dať dieťaťu čas robiť veci samé, keď má záujem.
- -> Používanie oboch rúk (prepájanie hemisfér).
- -> Nepomáhame!
- -> Do aktivít zakomponujeme pohyb, ak to dieťa potrebuje.
- -> MM spájala pohyb s prácou mozgu, cvičenie bolo spojené s nejakou úlohou na rozvoj inteligencie.

6. SOCIÁLNE ZRUČNOSTI

-> Dieťa najprv vníma a spoznáva samé seba, okolo 2 rokov začína vnímať aj iných.

-> Deti sú najprv egocentrické.

-> Sociálni prieskumníci - vyhľadávajú zaujímavé reakcie.

-> Prvé tri roky absorbujú slušné správanie nevedome (absorbujúca myseľ).

-> Ďalšie tri roky sa učia už aj vedome, prostredníctvom LEKCIÍ LADNOSTI A ZDVORILOSTI.

...ako pomáhame?

- – Prvé roky MODELUJEME slušné správanie – Prosím, ďakujem , prepáč...
- – ROLOVÉ HRY – na obchod, reštauráciu, návštevu lekára, ihrisko... Deti si takto skúšajú, ako konať, čo hovoriť v daných situáciách.
- – Nevynucujeme si slušné správanie (Pozdrav! Poďakuj!), len modelujeme.
- -> Veľa pred deťmi modelujeme EMPATIU.

Ďalšie SENZITÍVNE OBDOBIA

-> Senzitívne obdobie pre odplienkovanie – približne od 1 roka do 18m/2 rokov

-> Senzitívne obdobie pre hudbu – 2 až 6 rokov (vnímanie rytmu, melódie...)

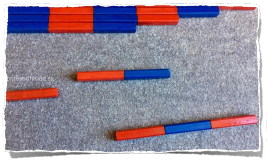
-> Senzitívne obdobie pre matematiku – 4 až 6 rokov

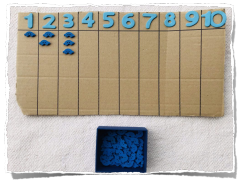
-> Senzitívne obdobie pre priestorové vnímanie – 4 až 6 rokov

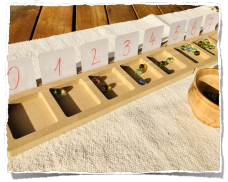

Matematika

- – Každý človek sa rodí s matematickou mysľou (poriadok, precíznosť, serialita).
- – V predškolskom veku matematika musí prechádzať cez ruky a zmysly.
- – Prvý záujem o počítanie nie je záujem o čísla!
- – Prvý kocept počítania – nedeliteľné množstvo (červenomodré tyče, farebné perly).
- – Následne deliteľné množstvo, pohyblivé a šmirgľové čísla.
- – V Montessori prostredí sa deti stretávajú v predškolskom veku s veľkými číslami (cca do 10 000), so základnými operáciami (sčítanie, odčítanie, násobenie, delenie), zlomkami,...

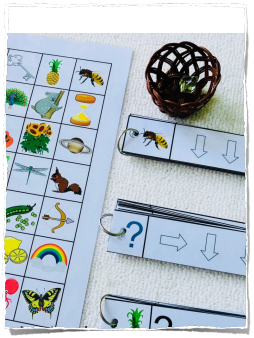
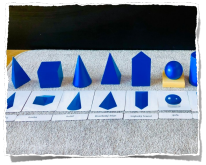

Priestorové vnímanie

- – Orientácia v priestore – správne používanie predložiek (NA stole, POD stromom...)
- – Pravo-ľavá orientácia
- https://montessorikids.sk/orientacia-pre-predskolakov/
- – Geometrické telesá:
- https://montessorikids.sk/montessori-geometricke-telesa/
- – Modré trojuholníky
- https://montessorikids.sk/montessori-modre-trojuholniky/
- – Práca s mapami

SENZITÍVNE OBDOBIE vs OBDOBIE ZÁUJMU

-> Senzitívne obdobie pre vláčiky, autá, hmyz?

-> Skôr fáza zvýšeného záujmu.

-> Príležitosť ísť do hĺbky, vyhľadať si knižky v knižnici...

-> Nechať sa viesť dieťaťom, neprepálte to!

"Senzitívne obdobie trvá len chvíľu, ale úžitok z neho je na celý život."

Ďakujem za vašu pozornosť :-)

Priestor na vaše otázky